ISSN: 2383-3483; Journal of Police Medicine. 2020;9(3):127-128

مجله طب انتظامی
Journal of Police Medicine

Journal Homepage: http://teb.police.ir/teb/ وب‌سایت مجله:

سرمقاله Letter

علائم غیرقابل توضیح از نظر پزشکی در افراد نظامی: تهدیدی نوین یا آسیبِ کهنه ناشناخته

Medically Unexplained Symptoms in Veterans: A New Threat or an Unknown Old Injury

علیرضا جلالی فراهانی[1]، سید رضا حسینی ذیجود[2]*

[1] مرکز تحقیقات آترواسکلروزیس، دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج)، تهران، ایران
[2] واحد توسعه پژوهش‌های بالینی، بیمارستان امام حسین (ع)، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران

سرمقاله

جنگ با ماهیت فوق‌العاده خطرناک و ضدبشری همواره خطراتی را برای زندگی و سلامت انسان دارد. طیف وسیعی از خطرات مانند جراحات و مصدومیت‌های ناشی از جنگ، بیماری‌های عفونی، سرما یا گرمای شدید، استرس روانی، سلاح‌های شیمیایی، عوامل بیولوژیکی (بیوتروریسم)، سلاح‌های لیزری و اپتیکی همواره افراد نظامی را بیش از افراد غیرنظامی تهدید می‌کند.

در طول تاریخ، بیماری‌های عفونی بزرگترین تهدید برای سلامتی افراد درگیر در عملیات نظامی بوده است. اپیدمی بیماری‌های عفونی در جنگ ویتنام، از علل مرگ و میر بسیاری از سربازان آمریکایی بود. اما امروزه راهکارهای مؤثری برای مقابله با این تهدیدها تدوین‌شده و در جنگ‌های اخیر، استراتژی‌های مورد استفاده برای کاهش خطرات ناشی از بیماری‌های عفونی موفقیت‌آمیز بوده است. اگرچه بسیاری از ارتش‌های دنیا در مقابله با این تهدیدها تلاش‌های زیادی انجام داده و آن را خوب می‌فهمند، اما ماهیت در حال تغییر و تحول بیماری‌های عفونیِ نوپدید مستلزم هوشیاری و توسعه روش‌های نوین پیشگیری است [۱]. سلاح‌های شیمیایی نیز جزو نگرانی‌های اصلی همه ارتش‌ها در سراسر دنیا است و قرارگرفتن در معرض آن عواقب پزشکی خطرناکی در پی دارد که بایستی مدیریت شود [۱].

از تهدیدات دیگر برای افراد نظامی، سلاح‌های بیولوژیک است که دشواری در تشخیص و شناسایی عوامل بیولوژیکی همچون عوامل باکتریایی، ویروسی یا سموم، اثربخشی تجهیزات تشخیصی را محدود کرده است. با این وجود، واکسن‌ها و داروها برای مقابله با عوارض بالینی کوتاه و طولانی‌مدت سلاح‌های بیولوژیکی، تا حد زیادی مؤثر عمل کرده‌اند. از سوی دیگر برخی از خطرات احتمالی شامل مصرف خودسرانه داروها به ویژه مخدرها و همچنین قرارگیری در معرض سرما یا گرمای شدید نیز از دیگر تهدیدات جدی برای افراد نظامی محسوب می‌گردد [۱، ۲].

در کنار همه تهدیدات ذکرشده، با پیشرفت فناوری لیزر طی چند دهه اخیر، لیزر برای طیف گسترده ای از برنامه های کاربردی از جمله علوم پزشکی و همچنین نظامی استفاده شده است. علاوه بر جنبه ارتباطی فناوری لیزر برای عملیات تاکتیکی نظامی ایمن، امروزه از سلاح‌های بسیار کارآمدِ لیزری با انرژی بسیار زیاد و وزن سبک برای مقاصد نظامی استفاده می شود.

حتی امروزه تکنولوژی اپتیک نقش مهمی را در انتشار اطلاعات در کوتاه‌ترین زمان در مورد اهداف نظامی ایفا می‌کند. مطمئناً در آینده، سیستم‌های نوری، مبنایی برای کلاس‌های کاملاً جدید کاربردهای دفاعی خواهند بود که می‌تواند در نحوه انجام جنگ‌ها تغییرات عمده ایجاد کند [۱].

علاوه بر خطرات جداگانه ناشی از قرار گرفتن در معرض هر یک از تهدیدات اشاره شده، پتانسیل تأثیر هم‌افزایی مواجهه هم‌زمان با چندین تهدید، نگرانی‌های مضاعفی را برای افراد نظامی به دنبال دارد. با این وجود، تلاش‌های مستمر و بکارگیری تکنولوژی‌های نوین و استراتژی های کارآمد در برابر این خطرات تا حد بسیار زیادی مؤثر بوده است. اگرچه در آینده تهدیدات و بیماری‌های نوظهوری خواهند بود که افراد نظامی با آن روبه‌رو خواهند شد، که محافظت کامل در برابر آن از طریق روش‌های فعلی دشوار یا غیرممکن باشد. اما با توجه به اینکه علت بیماری یا تهدید مشخص است، پیشرفت علم و تکنولوژی حتماً می‌تواند در مهار یا کنترل آنها کمک‌کننده باشد [۱، ۲].

در مقابل با همه این تهدیدات که قابل درک هستند و علت و منشأ مشخص دارند، به دنبال تجربیات جنگ خلیج فارس در نظامیان

Citation: Jalali Farahani A, Hosseini SR. *Medically Unexplained Symptoms in Veterans: A New Threat or an Unknown Old Injury*. J Police Med. 2020;9(3):127-128.
Address: Clinical Research Development Unit, Imam Hossein Hospital, Shahid Madani Street, Tehran, Iran. Postal Code: -
Phone: -
Mail: hosseini7sr@gmail.com
Received: 25/06/2020, **Accepted:** 29/06/2020, **ePublished:** 03/07/2020

Copyright © 2020, Journal of Police Medicine | This open access article is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License

ارتش آمریکا، بیماری‌هایی گزارش شد که حوزه جدیدی را در طب نظامی مطرح کرده است و از آن به عنوان "علائم غیرقابل توضیح از نظر پزشکی medically unexplained symptoms" یاد می‌شود [۲، ۳]. اگرچه بروز چنین علائمی چیز جدیدی نیست، اما بسیاری از مشکلات سلامتی و بهداشتی که پس از جنگ خلیج فارس گزارش شده، تأثیرات شگرف این علائم را بر جمعیت نظامی و غیرنظامی نمایان کرده است. مشخص شده که بسیاری از مسائل حل‌نشده در رابطه با علل این علائم و نحوه پیشگیری و درمان آنها وجود دارد [۳].

این علائم که در افراد نظامی مشاهده شده شامل خستگی، تنگی نفس، سردرد، اختلال در خواب، مشکلات حافظه و اختلال در تمرکز است. این علائم هیچ توضیح پزشکی مشخصی نداشته و هیچ بیماری مشخصی در این افراد اثبات نشده است و این باعث تشدید نگرانی‌های نظامیان و فرماندهان می‌شود. علائم غیرقابل توضیح از نظر پزشکی در نظامیان آسیب‌دیده، باعث شده که تعداد زیادی از این افراد و اعضای خانواده آنها نگران سلامتی خود باشند و منجر به هزینه‌های میلیون دلاری برای تحقیقات در زمینه علت‌یابی این علائم گردد [۲، ۳].

اصطلاح "علائم غیرقابل توضیح از نظر پزشکی" اشاره به علائمی است که پزشک معالجه به‌طور کلینیکی توضیحی برای آن نداشته و همین امر منجر به عدم استفاده از سیستم مراقبت‌های بهداشتی می‌شود. این علائم از نظر اتیولوژیکی مشخصاً بیماری خاصی را گزارش نمی‌کنند. این علائم از رفتارهای مشاهده‌شده در افراد نظامی یا توصیف‌های کلامی آنها، قابل تشخیص است، در صورتی که هیچ تغییر بالینی قابل اثبات در فیزیولوژی طبیعی یا ساختار بیولوژیکی فرد بیمار قابل شناسایی نیست و این نگرانی‌ها را مضاعف می‌کند. محققانی که در ارتش آمریکا به مطالعه این افراد پرداخته‌اند، فرضیه‌ای بیان می‌دارند؛ مبنی بر اینکه احتمالاً تغییرات بالینی مشخصی در این افراد رخ می‌دهد اما هنوز علم پزشکی به آن نرسیده و نمی‌تواند آن را تشخیص دهد. برخی مطالعات دیگر حاکی از آن است که علائم غیرقابل توضیح از نظر پزشکی ممکن است گاهی اوقات نشانگر پریشانی روانی و اجتماعی باشد [۲، ۳].

علائم غیرقابل توضیح از نظر پزشکی که به صورت حاد، مزمن یا برگشت‌پذیر در افراد نظامی بروز می‌کند، نه تنها به دلیل شیوع آنها، بلکه به دلیل از بین بردن عملکرد افراد نظامی، اختلال در کیفیت زندگی و سطح بالای استفاده غیرمؤثر و غیرهدفمند از مراقبت‌های بهداشتی از اهمیت زیادی برخوردار است. علائم غیرقابل توضیح از نظر پزشکی در افراد نظامی غالباً منجر به نارضایتی از مراقبت‌های بهداشتی می‌شود زیرا اکثر بیماران بر این باورند که یافتن توضیحات پزشکی در مورد علائم، کار پزشک و سیستم بهداشت و درمان است [۲، ۳].

پیرو انجام مطالعات متعدد، درک زمینه ماهیتی علائم غیرقابل توضیح از نظر پزشکی برای شناسایی شیوه‌های پیشگیری و درمان، اهمیت یافته است. در زمینه ماهیتی علائم غیرقابل توضیح از نظر پزشکی، عوامل مستعدکننده (predisposing factors)، عوامل شتاب‌دهنده (precipitating factors) و عوامل ماندگاری یا تداوم (perpetuating factors) توصیف شده است. این عوامل، تجربی و مبنی بر آزمایشات نیستند، بلکه بخشی از یک مدل اکتشافی هستند که برای فراهم‌آوردن چارچوبی برای درک تغییرات فردی در علائم غیرقابل توضیح از نظر پزشکی استفاده می‌شوند. عوامل مستعدکننده، ویژگی‌های فردی است که باعث می‌شود فرد نظامی در برابر پریشانی، برانگیختگی فیزیولوژیکی و علائم جسمی آزاردهنده، آسیب‌پذیرتر باشد. این عوامل شامل تفاوت‌های ژنی، تفاوت‌های فیزیولوژیک (به‌ویژه در محور هیپوتالاموس-هیپوفیز-آدرنال HPA)، تجربه سختی در زندگی، تجربیات کودکی، بیماری مزمن، بیماری روانی برگشت‌پذیر است. عوامل شتاب‌دهنده، حوادث یا عواملی هستند که سطح ناتوانی یا پریشانی را در بین افرادی که از قبل علائمی دارند افزایش می‌دهد. این عوامل شامل عوامل استرس‌زای بیولوژیکی مانند یک بیماری مشخص، فشارهای روانی اجتماعی، اختلالات حاد روان‌پزشکی و بیماری‌های غیرقابل توضیح اپیدمی است. عوامل ماندگاری، مواردی هستند که علائم، پریشانی و ناتوانی را حفظ می‌کنند و مدت زمان ماندگاری آنها را طولانی می‌کنند. اعتقادات شخصی درباره دلایل علائم و همچنین دریافت اطلاعات غلط از ارائه‌دهندگان مراقبت‌های بهداشتی می‌تواند علائم غیرقابل توضیح از نظر پزشکی را پایدار یا طولانی کند [۲، ۳].

از عوامل ذکرشده برای زمینه ماهیتیِ علائم غیرقابل توضیح از نظر پزشکی، شاخص‌های پیش‌آگهی به صورت تجربی استخراج شده است. از این شاخص‌ها که شامل میزان استفاده قبلی از سیستم مراقبت بهداشتی، تظاهرات روان‌پزشکی، علائم جسمی و سطح عملکرد فرد نظامی است، برای تخمین بار بیماری و سطح درمان‌های بعدی و الزامات منابع استفاده می‌شود. با این وجود علائم غیرقابل توضیح از نظر پزشکی در افراد نظامی هنوز یکی از دغدغه‌های ناشناخته است که نگرانی‌های مضاعفی در مورد آن است [۳].

با توضیحاتی که ارائه شد، احتمال نوپدیدبودن این علائم و اینکه این علائم در قبال استفاده از تکنولوژی‌های نوین و سرّی در جنگ‌ها بروز می‌کند، کم‌رنگ می‌گردد؛ با این وجود این امر هم می‌تواند محتمل باشد. به هر حال چه این علائمِ غیرقابل توضیح از نظر پزشکی، تهدیدی نوین تلقی شود یا اینکه سابقه طولانی داشته باشد، نیاز به تشخیص، پیشگیری و درمان دارد که مطالعات دقیق تجربی و همه‌جانبه اپیدمیولوژیک را می‌طلبد.

References

1. Engel CC Jr. Outbreaks of medically unexplained physical symptoms after military action, terrorist threat, or technological disaster. Mil Med. 2001;166(suppl_2):47-8. [link]
2. Chew-Graham CA, Heyland S, Kingstone T, Shepherd T, Buszewicz M, Burroughs H, et al. Medically unexplained symptoms: continuing challenges for primary care. Br J Gen Pract. 2017;67(656):106-7. [link]
3. Park J, Knudson S. Medically unexplained physical symptoms. Health Rep. 2007;18(1):43-7. [link]